

Prohemium

fectissimus sit conceptus coloris. sequitur quod nunquam illa agentia poterunt producere conceptum speciei specialissime. et nota. Quod nunquam aliqua potentia potest in effectum perfectioris suo perfectissimo effectu. conceptus autem speciei specialissime est perfectior conceptus coloris sicut totum sua parte. Et confirmatur inquit Antonius trombeta. Quod sunt aliquid duo naturalia agentia eque approximata passo debite disposito id quod est actualius preuenit id quod est minus actuale in agendo erga passum: sed rationes obiective speciei specialissime et cuiuscumque superioris sunt hominibus. scilicet quod spes specialissima est actualior: ergo spes specialissima prior producit effectum suum quam genus. Et nota est ista termini metaphysicales vel vltimi sunt vltimo actualiter notum via doctrine. per ista ex Avicena primo metaphysice capitulo 3o dicente quod metaphysica est vltima ordine doctrine. sed termini illi sunt vltimi. 2o vltima non sunt prior nota actualiter. Et confirmatur: ait Antonius trombeta. Quia ordo sciencie quo ad nos attenditur penes ordinem cognoscibilium quo ad nos: si ergo metaphysica est vltima quo ad nos. 3o termini sui erunt et vltimo notum quo ad nos. Et nota est ista si oporteret ante speciem conceptus deinde vltima tunc supposito sensu in actu intellectu soluto magnam temporis intervallum accideret antequam intellectus cognosceret species et nota. quia multa predicata media inter supremum et infimum. Et ad id arguit Antonius trombeta sic id prius cognoscitur quod est facilioris abstractionis: scilicet spes specialissima est facillime abstractionis. 4o spes specialissima prior cognoscitur. probatur maior. Quia cura intellectus non intelligat nisi abstrahendo sicut se habet ad abstrahendum. ita se habet ad intelligendum. minor: per quod a familiaribus facillior est abstractio quam a dissimilibus. Individua autem vni speciei a quibus abstrahitur spes similia sunt quam species inter se a quibus abstrahitur genus seu quoduis superior. Et nota id vltimo prius cognoscitur ab intellectu cuius singulare fortius mouet sensum. scilicet singulare speciei specialissime fortius mouet sensum quam cuiuscumque superioris singulare. ergo spes specialissima prior cognoscitur ab intellectu. maior: per quod nostra cognitio intellectiva nascitur ex sensitiva: minor: probatur dupliciter sensus mouet a singulari. 2o maxime mouetur a maxime singulari per regulam topicam: sicut simpliciter ad simpliciter: scilicet maxime singulare est singulare speciei specialissime. quod indeterminatum non solum in determinatione singularitatis sed et maxime determinate non amplius determinabilis per aliam naturam quod individuis superioribus non potest. 3o et nota. Et nota probatur eadem minor: sic singulare actuali fortius mouet sensum. scilicet singulare speciei specialissime est actuali cum sit perfecti: cum ad alia singularia addat. 4o singulare speciei specialissime fortius mouet. Et nota sic compositi et prior notum species specialissima est compositior omnibus superioribus. 5o spes specialissima est prior nota omnibus superioribus maior: dicitur a compositore. 6o philosophorum compositio minor: a Porphyrio dicente quod spes habundat a genere. et hoc de secundo. Et nota ad 3o ponitur secunda conclusio prima est ens concretum quidditati sensibili est primum cognitum cognitione confusa actuali antequam hec conclusio probetur duo prout etiam. primo declarabo quid nois subiecti conclusionis. scilicet quid sit dicere ens concretum quidditati sensibili. 2o declarabo quod dicitur quod presupponit ipsa conclusio. Circa primum scito quod ens sub triplici dictione potest terminare actum intellectus. primo vel habet eandem dictionem istam que est abstractio totalis non dico a singularibus sed a speciebus et a generibus. secundo modo vel habet dictionem istam que est abstractio formalis sicut a speciebus et generibus. 3o modo vel neutrum istarum dictionum habens abstractum: tamen a singularibus. primo modo ens non est pertinens ad hanc questionem. quod ipse vel sic est totum vltimo nos at loquimur de cognitione confusa actuali non virtuali. secundo modo ens est terminum metaphysicis et forte adhuc viris doctissimis non innotuit. 3o modo ens est primum cognitum et nuncupatum est ens concretum quidditati sensibili quod non est reparatum aliquid dicitur a abstractione a quidditate specifica. vel generica. Et nota hoc plenior intelligentiam nota quod sicut est duplex compositio. scilicet forme cum materia: et totum cum partibus. ita duplex est abstractio per intellectum. scilicet qua formale abstrahit a materiali. Et qua totum vltimo abstrahit a partibus subiectiuis scilicet prima quantitas abstrahit a materia sensibili. iuxta secundam autem abstrahitur a boue et a leone. prima vero abstractione for-

malem. secundam vero voco abstractionem totalem eo quod quod abstrahitur prima abstractione est vel forma eius a qua abstrahitur. quod vero abstrahitur secunda abstractione est vel totum vltimo respectu eius a quo abstrahit. Differunt autem hee due abstractiones quadrupli. primo quod in abstractione formali seorsum vterque conceptus completus habet eius. scilicet quod abstrahitur. et eius a quo abstrahit. id est formalis et materialis. ita quod conceptus alter alter non includit. linea enim in eo quod linea habet complete suam diffinitionem non includit materiam sensibilem. et econuerso. materia sensibilis linee habet complete suam diffinitionem non includit aliquid linee in eo quod linea aliter diffinitiones naturales abstraherent a materia sensibili in abstractione vero totali non remanet seorsum vterque conceptus completus. Ita quod alter alterum non includit sed vni tamen eius. scilicet quod abstrahit. Quod enim abstrahit aial ab houe non precludit se inuicem conceptus houis et aialis. sed tamen conceptus aialis non includit conceptum houis. homo enim non est intelligibilis sine aiali fundamentum habet differentie est quod ista abstractio fit per considerationem quod est de ratione inferioris: et per remotiorem. id est non considerationem alicuius quod est de ratione illiusmet inferioris. abstrahitur enim aial ab houe per hoc quod intellectus considerat in houe aial et non rationale quod vtriusque est de ratione houis. Illa autem abstractio non fit per considerationem alicuius quod sit de ratione materie et non considerationem alicuius quod sit de ratione materie. Quod fit de illius ratione. sed potest fit per separationem eorum. que sunt de ratione formalis ab his que sunt de ratione materialis et econuerso. vel exemplum datum ostendit. secundo differunt quod per abstractionem formalem oritur in eo quod abstrahit actualitas distinctio et intelligibilitas. in abstractione vero totali oritur in eo quod abstrahitur potentialitas confusio et minor intelligibilitas. 3o differunt quod in abstractione formali quodto aliquid est abstractus tanto est notum nobis. fundamentum harum differentiarum est quod abstractio formalis fit per separationem a materialibus potentialibus et hominibus. abstractio autem totalis fit per separationem a specificis actualitatibus a quibus quodto aliquid est abstractus tanto est potentialis cum genere potestate contineat inferiora: et tanto est minus intelligibile cum actus secundum se sit notior potentia. 4o metaphysice textu compositi secundi. vltimo differunt quod penes duos modos abstractionis formalis scientie speculative diuersificat vel per 1o metaphysice in principio. Abstractio autem totalis cuius est omniscientie per quod metaphysica. ut sic non comparatur ad naturalia per modum totum vltimo ad partes subiectiuas. sed vel formalia ad materialia sicut et mathematica. scilicet gradibus metaphysicales sunt vltiores alijs et operari possunt ad alia vel ad partes subiectiuas eo quod etiam potest vtriusque abstractio quod tamen in quibus stant sub consideratione metaphysicali non sunt vltima respectu naturalium scilicet forme. et naturalia sunt eorum materia. Et hoc est valde notandum: per ergo quod ens quicquid habet abstractionem formalem quoddo. scilicet cum perfectione ceterarum rationum genericarum et specificarum accipit et quod quandoque habet abstractionem totalem quod. scilicet vel totum vltimo potestate includens cetera genera et spes consideratur: patere et potest. Quod nunc intendimus quod ens sit concretum quidditati sensibili cum. scilicet neutra illarum fulcitur sed in quidditate sensibili abstracta a singularibus absque aliqua separationem inspicitur. et sic est manifestum. Quid significet nois entis concreti quidditati sensibili id vero quod presupponit conclusio est ens posse cognosci cognitione actuali confusa quod scotiste negat tenentes ens non posse cognosci cognitione actuali confusa sed distincta tamen. Et probant sic id quod habet conceptum simpliciter simplicem non potest cognosci cognitione confusa actuali: ens habet conceptum simplicem. ergo maior: per ex eo quod cognitio confusa actualis sit cum intellectus fertur in obiectum scilicet id quod actuali in eo includit nesciendo resolueri in partes rationes illius obiecti. In id autem quod habet conceptum simpliciter simplicem non potest intelligi ferri scilicet aliquid et scilicet aliquid non aliter conceptus eius est compositus. minor: per quod conceptus entis est irresolubilis vel videatur quod conclusio non presupponit aliquid falsum. Et pateat in sufficientia habet rationis. Aduertas quod sicut de ratione cognitionis distracte cognoscitur ens. scilicet eius ratio stat in habet quod omnem penetret ab intellectu secundum de quod actualiter in illo inuenit sine hoc fiat per resolutionem obiecti in partes rationis sine fiat ex. scilicet claro intuitu obiecti simplicis. ita non est de ratione cogniti-

2a ro

3a ro

Abstracto duplex

omniscientia